

Economics: Environmental Economics - II

[Time :3 Hours]

[Total Marks:100]

- N.B.** 1.All questions are compulsory.
 2.All questions have an internal choice.
 3.Figures to the right indicate full marks.

- Q.1. Attempt Any Two of the following.** 20
 a) Explain the impact of environmental degradation.
 b) What are the causes of Air Pollution?
 c) Make a distinction between Renewable and Non-renewable resources.
- Q.2. Attempt Any Two of the following.** 20
 a) Discuss the System of Environmental - Economic Accounting (SEEA).
 b) How is accounting for environmental and natural resources done under Environment and Natural Resource Accounting (ENRA)? Elaborate your answer.
 c) Write a note on Indicators of Green Growth.
- Q.3. Attempt Any Two of the following.** 20
 a) Outline briefly the relation between environment, growth and sustainable development. What are the static and dynamic arguments for sustainability?
 b) Elaborate on the different dimensions of Sustainable Development.
 c) What is a Smart City? Describe briefly its working and challenges faced.
- Q.4. Attempt Any Two of the following.** 20
 a) Provide an overview of Environmental Laws related to Industrial Pollution in India.
 b) Write about composition and functions of the National Green Tribunal.
 c) Discuss about the Environmental Education Program in India.
- Q.5. Write the short notes on.** 20
 a) Effects of land pollution.
 b) Green Growth
 c) Objectives and activities of the National Mission for Sustainable Agriculture (NMSA).
 d) Pradhan Mantri Ujjwala Yojana.

OR

- Q.5 Choose the right answer from the given options and rewrite the statement.** 20
- Carbon dioxide makes the Earth's surface hotter, we call this _____.
 A.water pollution   B.air pollution   C.global warming   D.climate change
  - Biodiversity can be maintained by protecting _____.
 A.habitats   B.exotic species   C.crops   D.factories
  - Environmental degradation includes all of the following except _____.
 A.depletion of resources such as quality of air, water and soil   B.the protection of wildlife   C.destruction of ecosystems/ habitats   D.pollution
  - The resources that cannot be easily replenished by natural cycles are known as _____.
 A.Renewable Resources   B.Environmental Resources   C.Developmental Resources   D.Non-Renewable Resources
  - What is the main example of land pollution?
 A.Soil Erosion   B.Earthquake   C.Volcano Eruptions   D.Floods

6. The first interim version of the System of Environmental and Economic Accounting (SEEA) was made available in -----by the United Nations.
A.1991   B.1993   C.1995   D.1998
7. The term 'green business' implies a/ an _____ business.
A.profitable   B.loss making   C.sustainable   D.agro
8. In India, National Green Tribunal has presence in _____ zones
A.2   B.3   C.4   D.5
9. Green' attitudes to consumption by tourists would imply that individuals:_____
A.Choose 'eco-   B.Take more   C.Visit natural   D.Stay at home always
friendly' holidays.   holidays   reserves only
10. _____ business decisions are the cornerstone of green businesses.
A.Socially   B.Most profitable   C.Strategic   D.Operational
responsible
11. 2030 Agenda for Sustainable Development includes _____goals
A.13   B.15   C.17   D.19
12. There are _____types of strategies selected to implement smart cities mission
A.2   B.3   C.4   D.5
13. _____is the fifth goal of sustainable development
A.Zero hunger   B.No poverty   C.Quality   D.Gender equality
education
14. Smart cities mission follows_____
A.project based   B.area based   C.resource based   D.work based approach
approach   approach
15. SDGs are formulated by _____
A.UNICEF   B.UNDP   C.World Bank   D.UNSC
16. Environmental laws are the collection of all except_____
A.rules   B.regulations   C.policies   D.politics
17. In India, Ministry of Environment and Forests was set up in the year ____
A.1972   B.1985   C.1990   D.1975
18. Clean Technology Scheme was introduced in India in the year _____
A.1991   B.1994   C.1998   D.2000
19. Except _____ all are the areas of functions of Central Pollution Control Board.
A.Pollution   B.Development of   C.Pollution control   D.Pollution Budgeting
assessment   standards   technology
20. The judicial members of National Green Tribunal are appointed for _____ years.
A.three   B.five   C.six   D.ten

*****

[वेळ : ३ तास]

[एकूण गुण: १००]

- सूचना : १.सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे .
 २.सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहे .
 ३.उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात .
 ४.मूळ इंग्रजी प्रमाण मानावे .

प्र.१. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

२०

- अ) पर्यावरणाच्या न्हासाचा परिणाम स्पष्ट करा.
 ब) वायू प्रदूषणाची कारणे काय आहेत?
 क) नवीकरणीय आणि बिगर-नवीकरणीय संसाधनांमध्ये फरक करा.

प्र.२. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

२०

- अ) पर्यावरण - आर्थिक लेखा प्रणाली (SEEA)यावर चर्चा करा.
 ब) पर्यावरण आणि नैसर्गिक संसाधन लेखा (ENRA) अंतर्गत पर्यावरण आणि नैसर्गिक संसाधनांचे लेखांकन कसे केले जाते? सविस्तर सांगा.
 क) हरित वृद्धीच्या निर्देशांक यावर टीप लिहा.

प्र.३. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

२०

- अ) पर्यावरण वृद्धी आणि शाश्वत विकास यांच्यातील संबंध थोडक्यात सांगा. शाश्वत विकासासाठी स्थिर आणि गतिमान युक्तिवाद काय आहेत?
 ब) शाश्वत विकासाच्या विविध आयामांबद्दल (ध्येय) विस्तृतपणे सांगा.
 क) स्मार्ट सिटी म्हणजे काय? त्याचे कार्य आणि आव्हाने थोडक्यात सांगा.

प्र.४. खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

२०

- अ) भारतातील औद्योगिक प्रदूषणाशी संबंधित पर्यावरणीय कायद्यांचा आढावा घ्या.
 ब) राष्ट्रीय हरित लवादाची रचना आणि कार्ये याबद्दल लिहा.
 क) भारतातील पर्यावरण शिक्षण कार्यक्रमाची चर्चा करा.

प्र.५. थोडक्यात टिपा लिहा.

२०

- अ) जमीन प्रदूषणाचे परिणाम.
 ब) हरित वृद्धी
 क) शाश्वत शेतीसाठी राष्ट्रीय धोरण (NMSA).
 ड) प्रधानमंत्री उज्ज्वला योजना.

किंवा

प्र.५. खालीलपैकी योग्य पर्यायांची निवड करून विधाने पुन्हा लिहा.

२०

१. कार्बन डायऑक्साईडमुळे पृथ्वीचा पृष्ठभाग गरम होतो, याला आपण _____ म्हणतो.

अ.जल प्रदूषण

ब.वायू प्रदूषण

क.जागतिक तापमानवाढ ड.हवामान बदल

२. _____ चे संरक्षण करून जैवविविधता जपली जाऊ शकते
अ. वसतिस्थान   ब. विदेशी प्रजाति   क. पिक   ड. कारखाने
३. पर्यावरणाच्या अवनतीमध्ये _____ वगळता खालील सर्व गोष्टींचा समावेश आहे
अ. हवा, पाणी आणि मातीची गुणवत्ता यासारख्या संसाधनांचा न्हास   ब. वन्यजीवांचे संरक्षण   क. अधिवासांचा नाश   ड. प्रदूषण
४. नैसर्गिक चक्रांद्वारे सहजपणे पुनर्भरण केले जाऊ शकत नाही अशा संसाधनांना _____ म्हणून ओळखले जाते.
अ. नवीकरणीय संसाधने   ब. पर्यावरणीय संसाधने   क. विकासीय संसाधने   ड. बिगर-नवीकरणीय संसाधने
५. जमीन प्रदूषणाचे मुख्य उदाहरण काय आहे?
अ. मातीची धूप   ब. भूकंप   क. ज्वालामुखी उद्रेक   ड. पूर
६. पर्यावरण आणि आर्थिक लेखा प्रणालीची पहिली अंतरिम आवृत्ती संयुक्त राष्ट्रसंघाने ----- मध्ये उपलब्ध करून दिली.
अ. १९९९   ब. १९९३   क. १९९५   ड. १९९८
७. 'ग्रीन बिझनेस' या शब्दाचा अर्थ _____ व्यवसाय असा होतो.
अ. फायदेशीर   ब. नुकसानदायी   क. शाश्वत   ड. कृषी
८. भारतात, राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाची उपस्थिती _____ क्षेत्रमध्ये आहे
अ. २   ब. ३   क. ४   ड. ५
९. पर्यटकांच्या उपभोगासाठी हिरवा दृष्टीकोन सूचित करेल की व्यक्ती:-----
अ. 'पर्यावरणीय क्षेत्र " सुट्टी   ब. अधिक सुट्ट्या घ्या   क. फक्त नैसर्गिक साठ्याला भेट द्या   ड. नेहमी घरी रहा
१०. _____ व्यवसाय निर्णय हा हरित व्यवसायाचा आधारशिला आहे.
अ. सामाजिकदृष्ट्या जबाबदार   ब. सर्वात फायदेशीर   क. धोरणात्मक   ड. कार्यरत
११. २०३० च्या शाश्वत विकासाच्या एजेंडाचे _____ उद्दिष्टे आहेत.
अ. १३   ब. १५   क. १७   ड. १९
१२. स्मार्ट सिटी मिशनची अंमलबजावणी करण्यासाठी _____ प्रकारच्या रणनीती निवडल्या आहेत
अ. २   ब. ३   क. ४   ड. ५
१३. _____ हे शाश्वत विकासाचे पाचवे उद्दिष्ट आहे
अ. शून्य उपासमार   ब. दारिद्र्य नष्ट करणे   क. गुणवत्ता शिक्षण   ड. लिंग समानता

१४. स्मार्ट शहरे मिशन _____ अनुसरण करते.

अ.प्रकल्प आधारित विकास   ब.क्षेत्र आधारित विकास   क.संसाधनांवर आधारित विकास   ड.कामावर आधारित विकास

१५. शाश्वत विकासाची ध्येये _____ द्वारे तयार केले जातात

अ.UNCEF   ब.UNDP   क.World Bank   ड.UNSC

१६. पर्यावरणीय कायदे म्हणजे _____ वगळता सर्व काही.

अ.नियम   ब.अधिनियम   क.धोरणे   ड. राजकारण

१७. भारतात, पर्यावरण आणि वन मंत्रालयाची स्थापना वर्ष _____ मध्ये केली गेली

अ.१९७२   ब.१९८५   क.१९९०   ड.१९७५

१८. स्वच्छ तंत्रज्ञान योजना भारतात _____ मध्ये सुरू करण्यात आली

अ.१९९१   ब.१९९४   क.१९९८   ड.२०००

१९. _____ वगळता सर्व केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या कार्याची क्षेत्रे आहेत

अ. प्रदूषण मूल्यांकन   ब.मानकांचा विकास   क. प्रदूषण नियंत्रण तंत्रज्ञान   ड.प्रदूषण अंदाजपत्रक

२०. राष्ट्रीय हरित लवादाचे न्यायिक सदस्य _____ वर्षांसाठी नियुक्त केले जातात.

अ.तीन   ब.पाच   क.सहा   ड.दहा

*****